Kramerius 5
Digitální knihovna

Podmínky využití

Moravská zemská knihovna v Brně poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů Digitální knihovny MZK podléhá autorským právům. Využitím Digitální knihovny MZK a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z Digitální knihovny MZK není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Moravská orlice**
Vydavatel: **František Uman**
Vydáváno v letech: **3.1863 - 3.1864**
Číslo ročníku: **1**
Číslo výtisku: **1**
Datum vydání čísla: **11.3.1863**
Identifikátor ISSN: **1803-117X**
Stránky: **[1], [2], [3], [4]**

Číslo na ukázku!

Číslo 1. Ve středu dne 11. března. I. ročník 1863.

BIBLIOTHECA OLOMUCENSIS

MORAVSKÁ ORLICE.

Odpovědný redaktor: **František Uman.**

Na „Moravskou Orlici“ předplácí se:

v Brně:
až do konce března . . . . . — zl. 66 kr. r. č.
od prvního dubna:
měsíčně . . . . . 1 „ — „ „
čtvrtletně . . . . . 3 „ — „ „

Poštou:
až do konce března . . . . . — zl. 85 kr. r. č.
od prvního dubna:
měsíčně . . . . . 1 „ 17 „ „
čtvrtletně . . . . . 3 „ 50 „ „

Za donášení do domu platí se na měsíc 10 kr.
Jednotlivá čísla se též prodávají.

Cena inseratů:
Za inserat platí se za řádek drobného písma při prvním vytisknutí 5 kr., při druhém 4 kr., při třetím a každým dalším vytisknutí povždy 3 kr. r. č. Mimo to platí se při každém vytisknutí za kolek 30 kr. r. č. Za vytisknut před inseraty platí se třikrát tolik. Listy přijímají se jen frankované; nezapečetené reklamace netřeba opatřovat známkou poštovní.

Redakce: na zelném trhu č. 332.

Administrace a expedice: v staroveselé ulici č. 210.

Telegrafické zprávy.

Z Krakova, dne 8. března. Asi čtyřicet povstalců vtrhlo v noci pod velitelstvím jednoho hejtmana do Michalovic, kdež ruské orly s úředních stavení otrhali a veškeré spisy a knihy, ježto v nich nalezli, zničili. Jejich přední stráže postoupily až k sloupům rakouské hranice naznačujícím. Postavení Langewicz-e v Goszczi a v Szci posud se nezměnilo, též Rusové trvají v tomtéž postavení, ježto z počátku zaujali u Olkusze a u Miechova.

K našemu programu.

1.

Počínajíce dnešním dnem práci svou, míníme, že to nebude od místa, když zevrubněji rozložíme myšlénky, které jsme v našem programě jen v jednotlivých větách vysloviti mohli.

Kdo ústroj soustátí rakouského zná, zajisté také jest přesvědčen, že zvláštnosti ty, které se ukazují v mocnářství tomto, v celé Evropě více se nenakytují. Rozličné království a země, soustátí ono tvořící, zachovaly sobě vědomí individualnosti své, ku které během mnoha století se vyvinuly, a od kteréž upustiti nemohou, nemají-li pustiti samy sebe. Neb to, co my nazýváme dějinami, jest národ sám, jenžto právě v dějinách se zjevuje co pracující a tedy živá ratolest člověčenstva a právo, které se na základě dějin a z dějin samých odvozuje, čili historické právo, není věcí lichou anebo vymyšlenou, nýbrž jest neodkladné požádání ze života národního vyplývající, aby se zachovaly mu všechny podmínky k dalšímu vyvíjení. Práva historického tedy žádný národ vzdáti se nemůže, jelikož by sám zrušil podmínky, na základě kterých jest národem a pokud člověčenstvo o dějinách svých pracuje, nemáme příkladu, žeby některý národ uvědomělý práv svých dobrovolně se vzdal. Čím důrazněji ale sám o historické právo se hlasí, tím tužší jsou síly jeho, a naopak, čím tužší jest národ, tím důrazněji k právu svému hlásí se. My Čechoslované, ježto tvoříme země koruny české, ústami našich vůdců při každé příležitosti jsme osvědčili, že na zachování historického práva naléhati musíme, nejen proto, abychom si zachovali podmínky k národnímu vyvíjení, nýbrž také za tou příčinou, jelikož soustátí rakouské, jak nyní jest, povstalo jen státními smlouvami a tedy též na historickém právě se zakládá. Rakousko jest „říší statů“; čím zdravější jsou jednotlivé země a království jeho, tím zdravější jest také celá říše. Neb nikterak tomu rozuměti nemůžeme, jakby tělo celé mohlo býti zdravo, když jednotlivé údy chorobí. Má-li tedy říše naše býti silná, musejí též jednotlivé království a země sesíliti. Pevné Rakousko bez samosprávných království a zemí mysliti si nelze, a kdožby žádal, aby práva jednotlivých zemí se zrušila, ten žádá, aby na říši, aby na sobě samovraždu vykonala. Kdyby nebylo více království českého, uherského atd. nebylo by také více Rakouska. Jelikož říše naše ale jest tak spůsobena, že Čechoslovanstvo v ní podle podmínek sobě vrozených vyvinovati se může, protož my Čechoslované sobě přejeme mocné a silné Rakousko na základě historického práva, ant Rakouskou říši jinak si mysleti nemůžeme, má-li býti mocná a silná, a není to věru pouze lichá průpověď: kdyby Rakouska nebylo, museli bychom je utvořiti! Dřívější absolutní vláda ovšem se namáhala všemi prostředky, aby se utvořilo nějaké umělecké Rakousko bez ohledu na to, kterak říše naše se vyvinula; ale jen jediný útok zevnější dostačoval k důkazu, že umělecky uspořádaná říše žádné síly do sebe nemá, a tu zase se potvrdila stará zásada historická, že státy jen těmi prostředky zachovati se dají, kterými zřízeny jsou.

A z uznání této zásady vyšel neodvolatelný diplom císařský, daný dne 20. října, mimo pragmatickou sankcí nejdůležitější základní zákon pro říši rakouskou. A jakož vznešená císařovna Marie Terezie se odvolávala v boji s pruským Bedřichem k sankcí pragmatické, taktéž dal nynější císař rakouský královstvím a zemím svým říjnový diplom, aby k němu se vztahovaly, kdykoli potřeba toho vyžadovati bude. A jakož ona nezapomenutelná panovnice nikdy bez účinku k národům svým se neutíkala, aby pragmatickou sankcí hajili, taktéž národové rakouští pilně střežiti budou hřivnu, která jim dána jest diplomem říjnovým, aby se vyvinuly „takové ústavy a řády právní, které se spolu shodují s historickým vědomím právním, s rozličností království a zemí a s nerozdílnou nerozlučitelnou mocnou souvislostí. Víme, že centralistická strana na diplom velmi zanevřela a méně šetrným spůsobem o něm se pronášela, než-li strana federalistův o patentech únorových; víme, že centralisté sobě přejí opravu patentů únorových, aby tyto více se odchylily od diplomu, kdežto federalisté takové opravy řečených patentů si žádají, kterou by se diplom v nich vtělil: ale toho snažně si přejeme, aby stranní tento boj se vedl, ač bez ostychu, předce vždy šetrně a důkladně. Že pouhým upíráním, neuvážlivou vášní nectným podezříváním, nešeterným se chováním proti odpůrci plany své provésti lze, může se domnívati jen ten, který politickou moudrost po ulicích sbírá, který se domnívá, že boj, který strany mezi sebou vedou, za okamžik rozhodnut býti může, ač třeba století zárodky k vypuknutí tohoto boje přispívaly. Okamžik není mocný, ale výsledek, který se v něm zrodí. Víme dobře, že nynější poměry pro oposiční žurnal jsou velmi choulostivé, ale budeme v mezích zákona vždy pracovati k svému, jsouce přesvědčeni, že veřejný život jen oposicí udržeti lze. Naše oposice nemá býti tendenční, nýbrž proti tendencím; nebojujeme proti osobám, nýbrž proti věci. Boj mezi centralisací a decentralisací zjevuje se v rozličných formách a trvá v rozličných statech evropejských a pozoruhodno jest, kterak staty, kde decentralisace se provedla, náležejí k svobodnějším a jsou tím svobodnější, čím rozšířenější jest decentralisace. Ukazujeme zde na Anglicko, Belgicko, Švedsko, kdežto onen stat, kde centralisace skoro podle uniformy provedená jest, Francouzsko totiž, scentralisování častými revolucemi draze zaplatilo. Víme, co svět jest světem a vlády jsou vládami, že každá vláda obor činnosti a kruh moci své nejen zachovati nýbrž i rozšiřovati chce, jakož i národy se snáží, moc vlády obmezovati a onen stat jen, kde se shoda mezi snahami vlády a národu naskytuje, má v sobě podmínky klidného vyvíjení. Neb jednotlivec nemá pouze povinnosti naproti státu, nýbrž také jistá práva, aby zvláštnosti jeho osoby se šetřilo; onen stat, který osobnosti občanů nejvíce práva zůstavuje, jest těmto také nejmilejší a zde nicméně nesejde na formě vlády. Vlády republiky benátské a francouzské, ač forma byla republikánská, předce nejvíce utlačovaly osobnost občanů svých, kdežto Anglicko, ač královská moc tam na nejskvělejším jest výsluní, největší svobodou občanů svých se honosí. Diplomem říjnovým slavilo Rakousko počátek konštitučního života; na jeho základě má se provésti decentralisace v Rakousku v ohledu každém: královstvím a zemím navrátí se práva jich a bürokratický aparat, který dříve každý krok občana a obce řídil, má odstoupiti samosprávě obcí a bezpečnosti osoby. Žádná vláda v Rakousku zajisté více by se neodvážila, diplom onen odstraniti, jelikož by tím dala na jevo, že národům rakouským jen se dávají práva ústavní tenkráte, když zevnější tlak vládu k tomu donucuje. Až se nějaká forma pro onen diplom nalezne, s kterou všichni národové rakouští se srovnávati budou, tenkráte vejde diplom v úplnou platnost a tenkráte v Rakousku bude všem národům blaze. Nám se vidí nejpříměřenější k tomu formou býti — federace.

FEUILLETON.

Klášter Velehradský.

Řád cisterciácký, který na závěrku jedenáctého století založen byl, vytknul sobě úlohu, aby život mnichův, jenžto na mnoze od původních pravidel sv. Benedikta jižjiž se odchyloval, zase k prvotné své čistotě a přísnosti zpět vedl. Mniši žili původně co poustevníci v samotách pustých nejsouce všeobecným jakýmsi pravidlem, jež-by všechny bylo stejně vázalo, v jedno těleso spojeni, až teprův sv. Benedikt pravidly r. 515 osnovanými mništvu směr vytknul, jímž se na všechny časy říditi mělo. Když ale v mnohých klášteřích veliké úlevy mnichům se povolovaly na ujmu těchto pravidel, umínil sobě sv. Robert, první opat kláštera Molesme-ského, tato pravidla na starý spůsob uvésti a odebral se s 20 druhy do pustého údolí, Citaux (Cistercium) nazvaného, kdež založil r. 1098 první klášter řádu svého, podlé toho údolí nazvaného „řád cisterský“. Třetí opat Štěpan založil čtyry kláštery, mezi kterými zde uvádíme klášter Morimond, zřízený r. 1115, jelikož klášter Velehradský k němu co k matce své se vstahoval. Přijato do pravidel ustanovení, že každý klášter toho řádu má se zakládati v osamotnělých pustinách od větších a lidnatých míst vzdálených, kteréžto ustanovení do sebe zahrnovalo také povinnost mnichův, aby čas, kterého jim mimo modlitbu společnou zbylo, věnovali ku zdělání neúrodné až posud půdy. Úloha tato, jenž pravidla mnichům cisterským vytknula, nebyla mimo příkladnou přísnost života, kterou se stkvěli, poslední příčinou, že řád cisterský ve velmi krátké době po celé Europě se rozšířil.

Na Moravě nebylo až do závěru 12ho století žádného kláštera řádu cisterského, až zbožný markrabě Jindřich Vladislav se usnesl na tom, aby tento řád v zemi svou uvedl. Tak povstal klášter Velehradský. O příčině, za kterou nový klášter nazván jest Velehradem, za posledního dvouletí již tolik se psalo a celá záležitost již tak jasně se probrala, že zde více se šířiti nechceme, majíce za to, že každý již jest přesvědčen, že vzešená zpomínka, která na celém vůkolní krajině lpí, novému klášteru jmeno dala. O roku základním až posud žádná shoda se nestala; jisto jen to, že založení se stalo mezi 1190 — 1198. První mniši zároveň s prvním opatem Ticelinem přišli z českého kláštera Plasského (založ. 1146), jenž byl dcerou kláštera v Lankheimu (založ. 1132), tento zase dcerou kláštera v Ebrach-u (založ. 1126), kterýž-to zase klášter Morimondský co matku ctil. Odtud také pocházejí písmena M O R S ve znaku kláštera Velehradského, jelikož všechny dcery hlavní odznak toho kláštera, jejž za matku považovaly, do erbu svého přijímaly.

Není nám zde popřáno, abychom podali zevrubné dějiny tohoto kláštera, jehož listiny na tisíce se čítají; musíme přestati na tom, že jen nejhlavnější a nejdůležitější moment z jeho dějin vytkneme.

Hned při prvním založení klášter bohatě nadán jest, nejen zakládatelem samým, nýbrž i jinými osobami tak, že statky jeho rychle se rozšiřovaly. Vážnost, které požíval, jeví se nejlépe v listině biskupa Roberta z roku 1220 Cod. dip. II. 115: „Ea propter vos o fratres in domino dilectissimi conventum vestrum ac domum vestram in Velegrad tamquam filiam specialem ecclesie nostre Olomucensis que ipsius mater esse diuoscitur ac patrona sincere dilectionis vhis propensius amplexantes.“ Domníváme se, že na základě této listiny přijal klášter do erbu svého kužely ze znaku biskupství Olomúckého. Zakládatel kláštera, jakož i jiné vznešené osoby z vrstevníků jeho pochování jsou ve zvláštní k tomu účelu zřízené kryptě.

Chrám a klášter zasvěcení jsou biskupem Robertem dne 27. listopadu 1228 v přítomnosti krále Otakara a příležitosti sepsána důležitá listina (Cod. dip. II. 190), v kteréž zaznamenány jsou všechny statky až do té doby klášteru darované. Bohatost kláštera ale vzbudila jemu mnoho nepřátel; neb

Otevřený list rolníka moravského, věnovaný všem čtenářům „Mor. Orlice," především ale soudruhům jeho rolníkům.

Nuže tedy uvítám tě, a srdečně tě uvítám bujará Orlice Moravská, která po dlouhém očekávání, v jarní době, kde violinka libeznou vůní občerstvuje vzduch, vydalas se na pouť, nejen po vlasti moravské, ale i po sesterských zemích, kde bratři naši Slované, jak doufám, tebe též radostně uvítají a tobě útulku poskytnou. — Vydalas se na pouť, abys vypravovala události důležité, abys poučovala — varovala — ano i tam, kde toho zapotřebí, kárala. — Úkol tvůj je veledůležitý, a doufám, že tě celý národ radostně se mnou uvítá, — Dovol však, abych i já, sprostý rolník, přidružil se k tobě na tomto tvém výletu, a na pouti tvé po vlastech slovanských, a abych promluvil při té příležitosti slovíčko k milým soudruhům svým, milým rolníkům našim; aneb abych ti tak řka dal odporučující list na bratry mé rolníky; a jim vysvětlil, za jakým účelem vydáváš se na cestu po vlastech našich. —

Nedá se upříti, že žijeme právě v době veledůležité, v době takové, kde nepostačí omrzelá ledabylost a netečnost — ale kde je zapotřebí, aby, nechce-li kdo ve všeobecném proudu zahynouti — vynasnažil se, aby s proudem tím opatrně ploval, tak aby ne do víru neb propasti, ale ku břehu všeobecného blahobytu doplouti usiloval; — a k tomu je zapotřebí umění a vědomostí. — A úkol tento: poučovati, kterak opatrně plovati máme v proudu času našeho, převzala na sebe „Orlice Moravská. —

Moravská Orlice vyletí každodenně z hlavního města Moravy, aby donášela nejen Vám milí rolníci, ale každému, kdo jí nějakého útulku popřeje, zprávy bezpečné a pravdivé, co všecko se ve vlasti naší a v celé říši, co v zahraničních zemích, v celé Europě — a v celém světě v ohledu politickém důležitého přihodilo. — Onať Vám vypravovati bude, co kde na svých cestách krásného, následování hodného viděla — bude Vám vypravovati, jak, kde, a v které obci se národně lid vzdělává, jak se tam, aneb jinde starají občané o záležitosti školní, o okrasu chrámů — o ústavy k ulehčení bídy mezi lidem založené atd. — Ona vypravovati Vám bude o tom, kterak v té neb v oné obci chvalitebně v ohledu hospodářském pokračují, a jak nebe svým požehnáním jim, přičinění toto odměňuje. — Ona bude podávati Vám též zprávy o stavu polní úrody, o cenách obilí, a jiných hospodářských výplodů — a sdělí Vám, jak byste měli své hospodářství zaříditi, abyste za Vaše práce a namahání z něho co nejvíc možná vytěžili, a tak blahobyt svůj pojistili — slovem „Orlice Moravská" bude Vám raditi k tomu: „aby se Vám dobře vedlo. —

V době naší, kde dobrotivý císař a král náš národům svým (nejvyšším diplomem od 20. října 1860) udělil právo, aby se o záležitosti své samy radily, a je ku svému prospěchu, jak za dobré uznají, uspořádaly — budou zástupcové Vaší každoročně zasedati, jako právě nyní na sněmu zemském. — „Orlice Moravská," jenž vychází v tom samém místě, kde zástupcové Vaši na sněmu zasedávají, může Vám nejlepší a nejpravdivější zprávy o tom přinášeti, jak se poslanci Vaši o Vás na sněmu starají, jsou-li Vaší důvěry hodni či nic. —

A úkol tento důležitý převzala „Orlice Moravská na sebe, ba ano převzala ještě více; — nejen, že Vám chce věrné a pravdivé zprávy podávati, o čem se všecko při sněmu jedná a jednalo, jak se Vaši poslanci chovají — ona též chce na vzájem od Vás na Vaše zástupce Vaše přání neb stížnosti přijímati; můžete si tedy bez obavy to, co na srdci máte, „Orlici" postěžovati, ona Vaše stížnosti vyslyší — uveřejní, a zároveň Vás poučí, co v tom neb onom pádu činiti a jak se zachovati máte, — tedy: napište jen Vaše přání a stížnosti, a pošlete je do Brna na p. redaktora, jehož jméno na každém čísle orlice najdete, —

Sněmovníci Vaši pracujou též na mnohých pro Vás a celou vlast důležitých zákonech. — I o těchto zákonech Vás „Orlice M." poučí, Vám je oznámí a vysvětlí — a to je předce taky veledůležité, a náleží to mezi první povinnosti každého konštitučního občana, aby zákony a nařízení zemská znal. —

Konečně bude „Orlice Moravská" i co káratelka a napomínatelka, (ovšem jen v mírnosti) kárati nepořádky a nesváry, napomínati k pokroku a ku vzdělání — a Ona bude Vás vystříhati před lidmi, kteří nejsou praví přátelé Vaši — jimž ne Vaše ale jejich blaho na srdci leží. — Onať Vás vystříhá, abyste nevěřili lstivým ošemetníkům, jenž na oko co Vaši přátele se staví — za lubem ale něco jiného mají. —

Takové a jiné ještě články bude Vám milí rolníci přinášeti „Orlice Moravská" a nežádá od Vás za toto své poselství než jen 3 zl. 50 kr. čtvrtročně cestovní náhrady. — No, to přec není tak moc za každodenní poselství z Brna, denně asi 2½ kr., já řku: asi půltřetího krejcaru — méně než jedna zmotka, neb žejdlík piva. — No a to snad by se Vám zdály výlohy veliké? —tolik neodvažilo by se z Vás několik pospolu obětovati? A což teprv jsou to za výlohy pro obce?

Věru jen z netečnosti veliké obvinovati museli bychme každou obec na Moravě, která by té maličkosti ku vzdělání a prospěchu svému věnovati nechtěla. — Zaplakal bych srdečně nad obcemi takovými — neboť jsa živ mezi lidem znám dobře všechny jeho poměry a vím, co se kolikráte hříšně, a Bohu nemile utratí — a ku vzdělání nebyloby ani té nepatrné maličkosti? — O jednotlivcích ani netreba se zmiňovati. — A však předčasné je snád mé horlení — doufám — a doufám silně, že nebude slovanské obce na celé Moravě, která by se na „Moravskou Orlici" nepředplatila, a že i sousední sesterské země naší „Orl. M." mile rádi uvítají a podporovati budou. —

Vylet tedy bujará „Orlice Moravská" na pouť, a vyplň šťastně úkol svůj. — Požehnání nebes doprovázej tě, a vyřid na cestě své srdečný pozdrav všem milým bratrům mým slovanským — zvláště pak milým soudruhům mým rolníkům od věrného syna národu a rolníka Moravského. F. S.

Z Neapole. (Původní dopis) [Úsudky italských listů o správě úřednictva v Italii. — Alexander Dumas o populárnosti domu Savojského. — Příčina samovražd. — Vyobrazení Napoleona III. — Soucit s Polaky. — Loupežnictví v Řecku.] Zde se mají páni úředníci, jak se říká po pěti. Veškeré noviny číslo za číslem probírají thema, že příčinou všech svízelí jsou veřejní úředníci. Praví se o nich, že nemají jasného pojmu o svém ukolu, a tento nejasný pojem že převracuje spravedlnost i administraci. Podřízenost prý jest zbortěna, tajemství a umysly vlády jsou prý zrazeny a posmívany, a ve správě panuje ustavičná revoluce, an nikdo nemá vědomí své povinnosti. To celé jest patrné, praví v. p. La Patria, ale proč nevyžene vláda takové úředníky z úřadů? A odpovídá: Jak může vláda rozeznati dobré úředníky od zlých, když představeni jejich chyby zamlčují, a ty horší ve své lásce mají? Ano noviny mluví o úřednících vůbec co o lupičích. „Indepedent" vykladal, že v kraji jest ten Kamorristou, kdo zpívaje cestujícího obírá; ve městě jsou prý úředníci, jenž do státních pokladnic sahají ne aby si jen své služné z nich vzali, Kamorrou městskou. A denník „Roma" píše, že jsou to věci dokázané, že se přihodila nesčíslná lupičstva ve všech odvětvích administrativních, a že jen proto propuštěn byl předešlý ministr námořnictví, poněvadž nedovedl odpomoci kolosalní Kamoře, která v onom odvětví panovala.

Uvedená jsou tu vesměs vlastní slova novin, z nichž se tím více na nesnáze vlády v zemích jižních souditi dá, an noviny posud činí rozdíl mezi vládou a jejím úřednictvem, a tak patrně vládě nadržují. Jest to však důkazem nedůslednosti politické. Nynější tak moudrá a tak horlivá vláda nemůže se zbavit zlých úředníků, a to se přijme co platná omluva, že posud nedovedla, pojistiti veřejnou bezpečnost, a odstraniti veškeré ty nesnáze, které zemi svírají. Za to však zdejší politikové starou vládu zlým úřednictvím neomlouvají, ačkoliv by sotva připustili, že by za nynější vlády nebyl správný a poctivý úředník tak snadno k nalezení, jako za vlády předešlé.

Vůbec podobá se, že přívrženci nynější vlády dosaváde mnoho od ní nepožadují. Tak n. p. napsal Alex. Dumas ve svém Independentu po velkém plesu, jenž se byl dne 7. února u vévodkyně z Janova v královském hradě odbyval. „Dva neb tři plesy jako ten, učiní více pro popularnost domu Savojského v Neapoli, než to všecko, co poslancové na řečništi, neb časopisy na ulici pověditi mohou. „Toť by arci nebylo mnoho. Tak i „brigantaggio" způsobilo zde nemalé rozjitření, a hlučné deklamace proti Františkovi II., ač nikomu ani nepřipadlo, žeby vláda, jenžto 95 tisíc vojska má v Neapoli a v Neapolsku nemohlo zjednoti zemi o své ujmě bezpečnost.— Noviny podávají též zprávy o samovráždách z hladu a z nouze! —

Císař Napoleon III. je tu ustavičně předmětem nehezkých illustrovaných listků. Povstání v Polsku jest zde předmětem veliké zajímavosti. Veškeré správy o tom sledují se velmi živě. V divadle volalo se: Sláva Polakům a Polsce. — Že se loupežnictví v Řecku zmahá, vysvětlují si to zdejší noviny tím, že prý Otto tak posyla briganty do Řecka, jak František prý je posýla do Neapolska. Člověk, kdyby tomu věřiti měl, musel by míti jistotu, že se briganti po Dunaji s nějakou neviditelnou flottou dostávají do Řecka. Vůbec neví nikdo, co by měl očekavati nebo doufati, a vězení jsou již přeplněná. Ostatně jest zde v živobytí veřejném volnost veliká a protož i čilý ruch stranný.

Ze zemské sněmovny.

Před dvěma roky svolán byl sněm moravský po třinácti letech ku poradám o potřebách zemských; a však tenkráte po čtrnácté dní svého trvání nemnoho více pořiditi mohl, než že volil ze sebe zástupce do rady říšské a že se zemskému výboru ode strany národní několik návrhů k uvážení a k vyřízení odevzdalo pro příští zasedání. Po dvacetí měsíčné přestávce konečně sešli se poslancové zemští dne 8. ledna opět a započalo zasedání druhé. — Národovci zavčas se starali sice o to, aby do druhého zahajení sněmu zřízen byl časopis samostatný, neodvislý, jenž by národu tlumočil a vše ku vědomosti přinášel, co se ve sněmovně děje; zatím úsilí a namáhaní jejich v té příčině marné bylo; „Orlice moravská" teprv dnešního dne překonala poslední překážky svého zrození: a tu bude ji mnohé věci z dosavádního sněmování v příštích číslech a kde kolvěk se příležitost podá připomínati a zaznamenávati, aby čtenářové její zvěděli vše, co o druhém sněmování má věděti každý občan.

Pro dnešek obmezujeme se podati z minulých sezení slova J. Ex. nejd. p. biskupa Antonína Arnošta, jimiž svůj zlepšující návrh strany zvýšení platu velké části vel. duchovenstva objásnil. Když byl totiž Giskra bídné poměry mnohých kněží z většího dílu pravdivým slovem vylíčil a svůj návrh na zlepšení důchodův téhož kněžstva odůvodnil, a když se byl zlepšující návrh p. biskupa přečtl, pozvedl se týž hodnostář ze svého místa na pravici a jal se mluviti takto:

Dle povinnosti, ježto mi stejnou mírou úřad biskupa katolické církve a důstojnost sněmovníka ukládají, vidím se nucena, ohraditi se proti tomu, aby se návrhu (totiž Giskrovu) takovy smysl podkládal, jako by se s náboženským fondem mohlo nakládati,

---

1261 zdálo se papeži Aleksandru IV. zapotřebí, aby klášteru ustanovil ochrance proti baživosti světských rytířů v osobě arcibiskupa Mohučského. Veliké nesnáze nastaly klášteru též založením města Uh. Hradiště; neb sousedství toto zapletlo jej do mnohých procesů, tak že klášterníci mnohokráte do města si stěžují. Důležité jest privilegium markraběte Karla roku 1338 klášteru dané, jímž se mu hrdelní právo propůjčuje, kteréž klášter světskými soudci, od sebe ustanovenými, vykonávati měl. Letopisy klášterní i v 14 stol. ustavičně naříkají na úsilí a příkoří, jež klášter od světských trpěti musel.

Veliká pohroma dostíhla ale dům Velehradský, když moravští Husité, naproti klášterům a mnichům ještě krutější než Husité v Čechách, pod vůdcovstvím kněze Bedřicha ze Strážnic a Tomáše z Vyzovic u Nedakunic upevněný tabor zarazili, odkudž zhoubné vpády na statky kněžské činili. R. 1421 přepadli klášter Velehradský tak nenadále, že 13 mnichů, jižto v klášteře přebývali, jen rychlým outěkem přes zeď klášterní do Hradiště se uchránilo. Že ale tenkráte několik mnichů od Husitův v kostele na hranici upáleno bylo, o tom pochybovati důležitých příčin máme; to však jisto, že chrám a klášter i s knihovnou popelem lehly, načež stavení teprův okolo 1439 znovu, avšak jen chatrně zbudována jsou. Od té doby nastaly klášteru smutné časy dílem nepříznivým sousedstvím Hradišťanův, dílem katolickými šlechtici, dílem i protestantismem, kterým se i několik mnichů nakazilo, a roku 1545 byl klášter tak sešlý, že v něm jen 2 neb 3 mniši žili; král Ferdinand chtěl tedy za tou příčinou klášter zrušiti, čehož jen k důtklivým prosbám olomúckého biskupa neučinil. Neštastný tento stav kláštera trval až do bitvy na bílé hoře; když pak víra katolická příčiněním Ferdinanda II. a kardinala Dietrichšteina na Moravě zase zmáhati se počala a klášteru v osobě Jana Greifenfels-a z Pilsenburku dostalo se opata nad míru příčinlivého, nastaly i Velehradu lepší časy. Šťastnou náhodou nalezeny nadací listiny kláštera od dvou století v kamenných nádobách v zemi zakopané, čímž rázný opat práva klášteru na rozličné statky dovoditi mohl. Velezasloužilý tento prelat zemřel 1650 a 20. srpna téhož roku uvedeno jest do kláštera 24 mnichů. Ač od té doby Turci a maďarští nespokojenci do Moravy vpadající i statkům klášterním veliké škody činili, nicméně záležitosti domácí utěšeně zkvétaly, tak sice, že po požáru, který 16. pros. 1681 jistým Zapotočním založen byl, kostel nádherněji vystavěn jest, než dříve. Ale 16. července 1719 shořel kostel zase i s klášterem, načež s novou stavbou velezasloužilý opat Florian Nezorin (1699—1724) ihned započal, za kterého dvojí uherské opatství Paczto a Pilis Velehradu přivtěleno jest.

Vedle příkladu opata Floriana pracoval neunaveně pro blaho kláštera jeho nástupce opat Jozef Malý (1624—1748), za kterého kostel dostavěn a slovútným vlašským umělcem Baltasarem Fontanou jakož i Brňanem Ig. Ecksteinem ozdoben jest. Poslední opat Filip Zurý, rozený Videňan, nemalých sobě získal zasluh o zvelebení kláštera a okrašlení chrámu; za něho žil zde jezovitský laik Ig. Raab, Čech z Nechanic, velmi obratný malíř, jenž větší část obrazů, nyní v chrámě se nalezajících, utvořil, a hovornu a jídelnu al fresco maloval. Avšak již 27. září 1784 klášter zrušen jest rozkazem císařovým; statky jeho přivlastnil si stát, z nichž statek Velehradský 9. máje 1837 baronu Sinovi prodán jest. Takovým spůsobem dostala se do rukou světských ona místnost, s kterou nejvznešenější památky historie moravské neodlučitelně spojeny jsou; na místě bohatého opatství, jehožto hodnostář první mezi prelaty moravskými na sněmě zasedal, jest tam nyní dosti nuzně opatřená fara z náboženského fondu! Kojíme se však pevnou nadějí, že se komitétu pro Matici Velehradskou ustanovenému podaří, prostředky zjednati, kterými svatyně Velehradská tak se zvelebiti dá, jak velkolepost historických památek a vděčnost národu slovanského na Moravě toho zasluhují a vyžadují!

jako se jměním zemskými. Fond tento patří církvi. Tudíž bych musil proti tomu hlasovati, aby se sestavil odbor dle úmyslu navrhovatelova.

Jelikož však předmět tento všemožného povšimnutí vymáhá; nebudu proti tomu, aby se časné poměry veliké části duchovenstva na Moravě upravily, jak dalece to vznešenému zastupitelstvu v mezích ústavné příslušnosti možno. Biskupové moravští poukázali již v memorandum r. 1848 na velikou nouzi valné části kněžstva v duchovní správě a žádali za pomoc. Žádosti tyto a dotýčné návrhy neopominuli biskupové moravští při poradách s ostatními biskupy r. 1849 obnoviti a ve zvláštních prosbách a kdykoliv se příležitost nějaká naskytovala, na tom státi, aby se plat téhož duchovenstva výšil a stářím či chorobou sešlým kněžím náležitého opatření dostalo.

Jedině z toho ohledu, že by snahy moravských biskupův uzavřením vysokého sněmu váhy nalezly, mohl bych hlasovati pro sestavení dotýčného odboru a doručil jsem p. zemskému hejtmanovi můj zlepšující návrh jak právě byl čten. Konečně osměluji se vyznati, že jsem tento návrh neodevzdal z žádných jiných příčin, než abych hájil prava církve a pak z lásky ku svým věrným spoludělníkům na vinici Páně a z vroucí soustrasti a neustálé starosti o jejich blaho časné."

Vyjadření toto biskupské sprovázeno bylo mnohonásobnou pochvalou.

21. Sezení sněmu zemského

dne 21. března 1863.

Sezení začalo se jako obyčejně čtením protokolu. Galerie byla hned z počátku docela naplněna; jak doslýcháme již den před tím byly všecky vstupní lístky rozebrány. Příčinou toho návrhu jest: že se dnes má jednati o návrhu Giskově na osvobození od povinnosti vojenské. Petice došly: Proti vyloučení velkostatkařů z obce, za zřizování jízdeckých kasáren. — Vyškov žádá, aby se vystavila centralní železnice, taktéž Třebíč. Též proti svobodnému dělení pozemků pak v záležitosti sýpek kontribučenských došly některé žádosti.

Skéne vystoupí na řečniště co zpravodaj odboru pro tento návrh. Návrh Giskrův má dvojí účel: 1. rozšířiti osvobození od služby vojenské na študující středních škol, kteří posavad nebyli osvobozeni n. p. vyšších reálek, lesnických hospodářských a průmyslových škol atd., a 2. usnadniti výjimky v ten způsob, aby dobré známky ve vysvědčení postačily k osvobození. Odbor navrhuje většinou, aby se od toho návrhu přešlo se k dennímu pořádku. Menšina toho odboru, jehož zprávadaj je dr. Adamczik, nevyslovila se zcela proti návrhu, ale změnila ho v ten smysl, „aby študujícím technických ústavů a vyšších realních škol osvobození od služby vojenské pod stejnými výmiukami se povolilo, jako posluchačům studií fakultních a študujícím vyšších gymnasií. — Dr. Adamczik obdržev slovo, praví, že by sněm zajisté byl obdržel jinou zprávu, kdyby odbor se byl sešel úplně; ale někteří členové, kteří přáli návrhu Giskrovu, byli prý tuze zaneprázdnění, a tak byla většina v odboru jen 3, proti 2. Ostatně prý jednalo se docela správně. Vytýká většině odboru, že Giskrovi nerozuměla, že se spustila skutečnosti a chytla se ideálu. Osvobození vůbec prý dovolilo se proto, aby se šetřilo sil daně platících, a sil vzdělanost rozšiřujících. Stát prý nepotřebuje pouze vojáků, ale také daní a inteligence. Žákům realních škol v poměru ku gymnasialním děje prý se křivda. Přání většiny odboru, aby čas služby vojenské byl kratší a výkupné levnější, dává kapse větší privilegium nad vzdělanost.

Giskra: Nedivím se, že můj osobní a politický přítel Skéne, s nímž jsme přestáli mnohé půtky společně, je proti mému návrhu; on byl dlouho ve vojště vyšším důstojníkem a skusil jenom příjemné stránky toho života. (veselosť).

Většina prý musela teprv hledati důvody pro svůj náhled, místo co by z důvodů teprv náhled měla utvořiti. Zpráva prý jest nepravá skrz na skrz. Námitku odboru, že žáci z reálky vystupují ještě před 20. rokem poráží lichým důvodem že v roku 1859 z 50 k vojsku schopných žáků Brněnské reálky 36 se jich hlásilo k dobrovolníkům, tedy prý jsou též v reálce žáci k vojsku schopní. Obrací se též proti výkupnému; na studujícího prý museli rodiče více než 12 set naložiti, aby ho přivedli až do vyšší reálky. Ty výjimky prý netlačily by na ony, kteří nemohou odvodu ujíti, jak odbor namítal; neboť prý z každého stavu obracejí se mladíci do reálek, tedy každému stavu z toho prospěch vzejde.

Odvolává se na sněm dolnorakouský a Štyrský, kteří podobný návrh přijali jednohlasně; též v českém sněmu bude prý se jednati o podobném návrhu, jenž velmi četnými podpisy jest opatřen.

Úsmešně praví:

Kdyby prý odvedli právníka, musel by tabely spisovati, studující v lékařství prý by mohl býti velmi prospěšným, zastávaje v nemocnici místo osetřovatele nebo v oboru zdravotním místo kaprála; studující z bohosloví prý by mohl býti velmi šikovným ministrantem při polních mších, (?) Kdyby prý výkupné se snížilo, nepomohlo by se tím vojsku, neboť by vysloužilí vojáci neodhodlali se s takovou ochotností k opětné službě. Napoleon I. prý, když mu navrhovali, aby techniky dal odvádět, řekl: „Nejsem tak nemoudrým, abych zabil slepici, která mě zemi klade zlatá vejce". Po řeči ozvaly se některé „bráva" též s přístropí. Předseda velmi důtklivě napomíná, aby se zachovala vážnosť sněmovny, a hrozí, že jinak dá přístropí vyklidit.

Hrabě Braida mluví proti návrhu Giskrovu. Mezi jiným praví, že není taková hojnosť schopných lidí k vojsku, neboť prý dle jeho zkušenosti mnoholeté skoro vždy celá první třída se probere, a musí se i do druhé sahati.

v. Hopfen má návrh za zbytečný, a proto bude proti němu hlasovati ač jinak se s tím srovnává.

Skopalík žádá, aby se všem ulevilo, aby tedy čas vojenské služby se zkrátil.

Hrabě Kinský mluví ve smyslu centralistickém; že říšská rada jest prý jediná podpora ústavnosti (z pravice: Oho!). Mluví proti návrhu.

Dr. Stole zastává též návrh Giskrův. Probírá jako Giskra důvody ve zprávě vytčené. Šlechta prý má skoro výhradně právo na místa důstojnická (ze středu: Oho!), ta prý nemá příčiny, aby si přála nějakého osvobození.

Rozehnal v dlouhé řeči vyslovuje se úplně pro návrh Giskrův, a jen kdyby ten padl, pro návrh menšiny odboru.

Giriček vyslovuje se proti většině odboru a přidává se k menšině.

Skopalík se ohražuje proti nepravému výkladu jeho slov se strany poslance Rozehnala.

Baron Stillfried činí návrh, aby se přešlo na denní pořádek.

Izák žádá, aby sněm vyslovil přání k vysoké vládě, stár, nýbrž 50. Když tlumočník jeho návrh sděluje, slyšeti jednotlivá „Oho."

Po skončení debaty mluví Giskra, zastávaje svůj návrh proti všem odpůrcům. Verbování prý nelze zavésti, proto že je příliš drahé. Po tureckých a ruských vojácích jsou rakouští v Evropě nejlacinější.

Rozehnal ještě vysvětluje nedorozumění, poněvadž dr. Giskra pravil, jakoby Rozehnal byl proti němu mluvil.

Dr. Giskra omlouvá se, poněvadž prý neumí moravsky. Z pravice volají: „Sehr traurig! als Doktor!" (Velmi smutné! jakožto doktor!)

Skéne velmi rozmarně začíná svou poslední odpověď, porovnávaje svůj náhled s klenoty, které kejklíř v moždíři roztluče pak do pistole nabije a vystřelí, a klenot se ukáže neporušený. Je prý snadno mluviti proti penězům, ale přece každý po nich touží, několi je všeci z gruntu srdce nenávidíme. Při jeho řeči povstává často veselosť. Užší a širší radu říšskou přirovnává ke dvěma krinolinám, z nichž jedna je paniče tuze úzka a krátká, k druhé široké však nejsou ještě šaty hotovy. Z pravice ozývá se po řeči jeho: „Bravo!"

Adamčzik chce mluvit. Dr. Pražák je proti tomu a žádá, aby sněm se vyslovil, má-li to připustit. Sněm je proti tomu. Návrh barona Stillfrieda na odůvodněné přejití k dennímu pořádku padl. Dr. Stole navrhuje, aby se hlasovalo jmenovitě. Předseda nechce tomu připustiti, a když se otázal sněmu, nevstal pro návrh nikdo, ani sám navrhovatel. Návrh na jednoduchý denní pořádek prošel většinou 45 proti 36 hlasům.

Dr. Šrom podává zprávu o převzetí robotárny v Brně a o robotárně ve Vel. Meziříčí. Přijat jest návrh výboru zemského, jenž zní: 1. Uskutečněné zemským výborem převzetí robotárny v Brně jakož i všechno, co u věci té k hájení práva země učinil, se schvaluje; 2. výboru zemskému se nařizuje, aby dolehal u vlády důrazně na úplné odevzdání správy robotárny v Brně a oddělení ženského ve Valašské Meziříčí.

Návrh dr. Adamčzika na zrušení robotárny padl hned napřed, poněvadž nepozdvihlo se dosti poslanců pro to, aby se přikázal odboru, volenému z oddělení, a návrh na jiný odbor nebyl učiněn.

Návrh finančního odboru na udělení podpory škole tkalcovské vzbudil dosti dlouhou debatu, ač již poslanci s nechutí se do toho dávali, poněvadž čas tuze pokročil.

Skopalík bude hlasovati pro podporu, doufaje, že, když někdy bude se zřizovati hospodářská škola, vysoký sněm také na ně nezapomene. — Proti návrhu mluvili Giřiček, dr. Dvořáczek a Jos. Vurm, jenž upozorňuje na tu, že ubozí tkalci mrou hladem, a že by se raději těm dáti mělo, co se žádá pro školu tkalcovskou.

Pro návrh Adamczik, Skéne, p. Hopfen, hr. Kinský, jenž praví, že z té podpory přijde na něho tolik platit, co dá za jeden havanský doutník, rovněž K. Oberleithner mluví pro návrh. Konečně návrh většinou přijat a tím sedění ukončeno. Příští sedění zejtra v 10. hodin.

Politické zprávy domácí.

Rakousko.

Z Vídně. V kruzích vládních panuje velmi živé hnutí, neboť se jedná o vyřízení nejdůležitější otázky v mocnářství, totiž: otázky uherské a státní ministerium prý pomýšlí již rozhodně na svolání uherského sněmu. Praví se, že dvorského kanceliře hraběte Forgácse došlo s nejvyššího místa vybídnutí, aby i on podal své návrhy ku provedení žádoucího narovnání v zemích zálitavských.

Na prodloužení zasedání ostatních sněmů vláda prý ani nepomýšlí; jelikož prý se vyslovili mnozí členové různých sněmů, že mohou sněmy, jen když se o to horlivěji zasadí, veškeré práce snadně v krátkosti vyříditi. (?) Protož má se za to, že nynější sněmy ještě koncem tohoto měsíce odročeny budou. Zpráva tato udržuje se ovšem jen co pověst, avšak nabývá v obecenstvu vždy více víry.

Centralisté přejí si, aby se již měsíce dubna neb na začátku máje říšská rada sešla a protož roztrousili nezaručenou pověst, že prý vlastnoruční císařský list na svolání říšské rady již hotov jest a koncem března uveřejněn býti má (?) —

Politické zprávy zahraničné.

Přehled politické.

Zřetel národů a vlád obrácen jest hlavně k událostem v Polsce, všestranné účastenství vzbuzujícím.

Noviny se v tom shodují, že se povstání stále zmáhá a dále k východu rozšiřuje. I ve Finsku nastalo prý jakési jitření, jehož si Švédsko snad všimnouti míní, alespoň prý se švédské vojsko na hranicích sgírá.

Anglická vláda chová se prozatím jakoby další vývin věcí v Polsku očekávati chtěla. Národ anglický neopomíjí žádné příležitosti, aby Polákům soucit svůj na jevo dal, avšak želí již napřed marného krveprolití, jelikož doba zdá se býti nevhodná. Kabinetu Londýnskému jsou vítány nesnáze, ježto Poláci Rusku nastrojily, neboť se není co obávati, žeby poněkud důrazněji vystoupila ve východní otázce.

Vláda francouzská žádala, dříve než věděla, že Rakousko a Anglicko diplomatického vyjednávání se nesúčastní, na cáru Alexandrovi by dle svého citu spravedlivosti Polákům tolik popustil, čím by se uspokojiti mohli. V Paříži koji se politický svět nejpříznivější nadějí. I roznáší se pověst, že Rosko dalo Polsce konštituci a velkoknížete Konstantina za krále. Netřeba dokládati, žeť to pouhý sebeklam.

V Řecku se neporádek množí a touha po zařízení bezpečného pořádku a dosazení krále na trůn co den vzrůstá.

Srbsko se zbrojí ale není právě příznivé doby, by sáhlo ku zbrani.

Černá hora zatím s Turky se porovnává.

Knížc Kusa má mnoho starostí se stranami v Rumunsku a vysoka činí dobře, chová-li se jakoby si těchto záležitostí nevšímala.

Z Cařihradu ne mnoho nového. Stará strana [illegible] spravnje, stojí pevněji, než kdy jindy. Sultán jest v jich rukou a stane se znenáhla takovým zdanlivým panovníkem, jakým jeho bratr byl. Popřejem mu radosti, aby vydával pěkné haty, a ponechají mu drahou libůstku, aby vydával mnoho na vojsko a aby se domníval, že skutečně vládne; ostatně budou páni hospodařiti, jako dříve, a zůstane vše při starém.

Království polské.

Z **Varšavy**, 5. března. Včera se zjevil následující denní rozkaz, na počet šestý, národního náčelníka města: „Smutné události, jimž padá za oběť šlechetná a bojovná mládež varšavská, a jmenovitě nejnovější příběh, jenž se udál v noci ze soboty na neděli v panské ulici, kdežto dobrovolníci dali se lapiti v nástrahy od špehounův jim naličené, činí potřebným, abych připomněl můj rozkaz číslo 4.: „že se nikdo nemá odebrati k praporům národního vojska, leč když verbíř se mu vykáže písemným splnomocněním národní vlády. Odporučuje toto poznovu obyvatelům varšavským, prohlašuji zároveň, že národní vláda za mužstvo bez jejího rozkazu najaté nebere na své zodpovídání, a že takoví lidé nejsnadněji mohou padnouti do zrádných léček moskevských, čehož důkazem jsou nejnovější smutné příběhy. Ježto mnohé osoby se osmělují z národní věci těžiti k prospěchu svému, vymamujíce na těch, kteří neštítí se žádných obětí k dobrému vlasti, znamenité příspěvky a to beze všeho formálního splnomocnění aniž kvitanci nepodávajíce, shledávám býti potřebným, abych obnovil můj rozkaz: č. 1.: „že nikdo lidem, kteří nemají plnomocenství národní vlády ani kvitanci, serie D. od č. 20.000 začínajících, peněz na hotovosti ani jiných cenných věcí nemá svěřovati." Nadužívání a nepovolané sbírání příspěvkův bude stíháno pokutami nejpřísnějšími. Slavné činy nepřemožitelného generála Langiewicze, hrdiny svatokřížského, wonchockého a stašovského vůdce, jenž v několika dnech dovedl tlupu necvičených partisánův přeměniti v armádu vítěznou přiměly mnohé šlechetné syny vlasti k záměru, poctiti jej čestnou šavlí. Oznamuje se tudíž, že všichni, kdož se chtí zúčasniti toho projevení díku národního jednomu z nejudatnějších obránců vlasti, své příspěvky složiti mají do rukou dosavadních sběratelův, výslovně podotýkajíce, že to k tomuto účeli. Máme za zbytečné podotýkati, že ta v úředním listě tak často hlásaná vítězství nad generalem Langiewiczem jsou jen pastí na evropskou diplomacii, čímž naše nepřemožitelné povstání vláda moskevská chce vylíčiti jako výbuch několika dobrodruhův, jenž 1. březnem úplně měl býti potlačen. Všecky tyto zprávy jsou křivé a překrucují události; jest však podivno, že „Dziennik," jenž tak mistrně zná lháti, ani jedním slovem nezmínil se o Stašově, jenž zůstane smutnou pro Rusko památkou. Ve Varšavě dne 4. března 1863." Patrno, s jakou důvěrou a jistotou náčelník tajné vlády městské píše uprostřed posádky na nejméně 30.000 m. čítající své rozkazy, jež obyvatelé bedlivě plní. Policie si počíná, jakoby o všem tom nevěděla. Výmluvným důkazem toho jest, že teprvé nyní ohlašuje zápověď všelijakých sbírek, o nichž prý zvěděla, že se za rozličnými záminkami konají; a přece sbírky ty děly se již pravidelně od dvou let. Zprávy „Dziennika pow." o porážkách Langiewicze budily ve varšavském obecenstvu jen smích; neboť zároveň s dotýčným číslem řečeného listu vysel z tajné tiskárny plakát, vydaný národním náčelníkem města, přinášející v překladu z „Schles. Ztg.", listu to Rusům příznivého, zprávy o vítězství Langiewiczově. Rozumí se, že plakáty ty byly hned ve všech rukou. Nastalo z toho vítězství jásání k nevypsání a praví se, že následkem těch zpráv strana tak zvaná bílých (strana konservativní, aristokratická) přidala se k straně červených (straně ruchu) tak že obě od té doby společně budou působiti. Zpráv nových z bojiště není; přišly jen podrobnější vědomosti o bitvě v Skále. Vysvítá z nich, že porážka Rusův by tam bývala ještě úplnější a skvělejší, kdyby mládež ve vojště Langiewiczově uměla držeti svůj zápal poněkud na uzdě. Rusové byli totiž rozloženi na hřbitově a odpočívali, majíce zbraň rozestavenou v pyramidkách. Langiewicz měl záměr, obklíčiti je a zajmouti anebo, kdyby se bránili, vyrubati je do posledního. K tomu účeli ze dvou stran zařídil útok tak, že od města i od pole měl se stát stejnou dobou. A však piketa polská, přikradší se potichu až k samým piketám ruským, nemohla se zdržeti a vystřelila do nich, což probudilo ostatní Rusy. Počal oheň silný z obou stran, netrval ale dlouho, poněvadž Poláci neměli dosti střeliva. Tu Langiewicz velel kosířům a ti s podivuhodnou odvahou vrazili uprostřed ohně ruského až k samé zdi hřbitovní. Tam zakryti poodpočinuli; jeden z kosířův uzřev zdáli jeden z polských zborův zvolal, že Rusové přicházejí ze zadu. Nastal z toho poněkud zmatek mezi kosíři; opětovali sice útok, ale Rusové používše částečného toho nepořádku, dali se na útěk. Na straně polské padlo 11 mrtvých a 25 raněných, Rusové přes 40 mrtvých, mezi nimiž byl důstojník.

Denní zprávy.

V. **Moravský výbor zemský** měl dne 6. března 1863 schůzi na předsedáním Jeho Ex. zemského hejtmana pana Emanuele hraběte Dubského. — P. dr. Pražák přednášel vícero nutných předmětů, týkajících se opatroven Olomúckých a Br-

referentem učiněných. K návrhu jeho uzavřelo se také, aby se zatím neobsadilo uprázdněné u ředitelstva brněnských opatroven místo aktuara, jelikož organisace těchto ústavů bez toho co nejdříve se provede. — V poradu bylo vzato na to vícero zpráv k sněmu zemskému, ježto se vztahují odprodání obecních nemovitostí. — Ku konci přednášel p. dr. Adamčík zprávu, týkající se náhrady, ježto uděliti se má z fondu zemského mlynáři Modřickému za upravování stavu Prízřenického.

Obecní výbor měl dne 8. března o 4. hod. valnou schůzi.. Pan purkmistr, finanční rada d'Elvert zahájil sezení v přítomnosti 32 členů obecního výboru. Protokol předešlé schůzky čten a schválen. Na denním pořádku jest třetí čtení nového řádu obecního pro královské hlavní město Brno. Sekretář pan Winterholler čte jednotlivé články, kteréž až na nepatrné změny slohové přijaty jsou. Debata strhla se toliko při článku 46., kterýž jedná o tom, jak dlouho by starší města v úřadování svém setrvati měli. Vzhledem u věci té již při druhém čtení řádu uzavřeno bylo, aby ročně starší jednoho toliko sboru volebního vyloučeni a stejným počtem nově volených nahraženi byli. Komise však, která dle tohoto usnešení návrh poopraviti měla, majíc za to, že vylučování takové nepraktickým jest, návrh na ten způsob změnila, že vylučování díti se má způsobem ustanoveným v obecním zákonu, daném r. 1849, že tedy ročně toliko třetina losem vyloučiti a nově volenými doplniti se má. K návrhu dra. Suchánka změna tato prostou většinou hlasův přijata jest. Dr. v. Ott učinil návrh, aby starší města na 3 léta se volili i aby po třech letech všickni vesměs odstoupili, a rozpředl o tom delší řeč, v níž k tomu poukazoval, že při častých volbách pramalé účastenství se jevívá, i že při částečných volbách vyvolenci přesvědčeni býti nemohou, že volba jich se stala na základě důvěry voličův, že to jen tehda možno, kdy se děje volba celého sboru starších. Kterýž návrh 17 hlasy proti 16 odmítnut jest. Posléz uzavřeno, aby tento změněný řád pro město Brno vysokému sněmu těmi poslanci zemskými odevzdán byl, jenž jsou spolu staršími našeho města. Při čemž p. dr. Jiskra kořístiv z nepřítomnosti dra. Pražáka navrhoval, aby český překlad řádu toho připraven byl z té příčiny, aby pohotově byl, a vytisknouti se mohl bez průtahu, kdyby toho někteří poslancové žádali, kteří ač německy umějí, nicméně pořád jen česky všecko čísti chtějí. (P. dr. Jiskra jest v národním smyslu učiněná konsekvencí, na vlas onen starý pan Jiskra, jenž při každé sebe malichernější věci neopomene máchati vůkol sebe po těch nenáviděných národovcích a každému dáti, co se do něho vleze.)

Valná hromada slov. čtenářského spolku odbývala se dne 6. toho měsíce v místnostech spolkových. Po delší debati schváleny jsou účty na rok spolkový 1862. Na místo vystouplých dvou členů výboru zvoleni jsou téměř jednohlasně do výboru pp. dr. Vašátko a Václav Svoboda, zdejší měšťan. Účastenství údův bylo veliké. Shromáždění předsedal starosta tohoto spolku p. dr. Jan rytíř z Lachnitů.

Výbor slavnosti Cyrillo-Metodějské v Štýrském Hradci rozesýlá následující pozvání vlasteneckým spolkům, slovanským mužům o pěstování slovanské vzájemnosti zasloužilým, redakcím slov. listů atd. atd. Tisíc tomu let, co svatí apoštolové Cyrill a Metud oblažující víru křesťanskou po krajích slovanských hlásali a upevnili. — Od krajin polabských až k nejzázšímu pobřeží moře jaderského ozvalo se v srdcích millionů, jež láska k vlasti a jejich dějinám prochvívá, stejně znějící přání, by se totiž tisíciletá tato památka důstojně svaté věci této oslavila, a přaní tomu hledí se po veškerých krajích učiniti zadost. — Na vyzvání četných spolurodáků našich v Hradci Štýrském a vykonati chtíce co údové rodiny slovanské svoji povinnost, uvázali jsme se v řízení příprav slavnosti této. Uznávajíce Vaše vlastenecké smýšlení, považujem to za svou povinnost, Vašnost k účastenství a podpoře této národní slavnosti pozvati, která ze mše svaté a národní besedy sestávati bude. — Den a obšírný program se v pravý čas Hradeckými časopisy oznámí. — Na ústní neb písemní dotazy odpovídá se s ochotou v písárně odboru. Ringstrasse, číslo 17 1/3 v bytu zubního lékaře pana F. Ledinského.

Údové výboru: Šnirch, Dráždík, Ledinsky, Vokoun, Chocholoušek, Čučković, Mandjer, Papež, Jovanović.

V spolku těsopiseckém zřídí se za nedlouho odbor pro těsnopis český, a to vedlé usnešení valné hromady dne 9. února odbývané. Tož se dočkáme konečně toho, že zdejší spolek těsnopisecký sám pošle ze středu svého zručné těsnopisce do sněmovny, i že nebude třeba více choditi pro těsnopisce do dalekých krajin k hanbě spolku zdejšího. A brzo se to stane skutkem, byť by někteří vášnivci sebe větší překážky kladly v cestu věci prospěšné, tak se stane skutkem, jakož se stalo, že vzdor vztekům a odmluvám p. Jiskrovým čeští těsnopisci zasedli v sněmovně na lavici těsnopisců.

Včera slavil se v Čechách svátek sv. apoštolů slovanských spůsobem velmi skvělým. K nařízení J. Em. p. arcibiskupa byla ve všech farních chrámech zpívána slavná mše sv. a v starobylém chrámu Vyšehradském zprovázel zpěvácký spolek „Hlahol“ pontifikální mši svatou zbožným a dojímavým zpěvem staročeských chorálů. — Beseda českých umělců odbývala v tentýž den valnou schůzi svou, při kteréž byla vykonána volba předsednictva a výboru. — Naší tisícileté slavnosti věnuje se vůbec všestranná pozornost. Kněz Martinov v Paříži připravil k tisku životopis všech světic a svatých, ježto ze slovanského národu pošly. — Srbové Lužičtí založili za příčinou tisícileté památky pokřestění Slovanův dědictví sv. Cyrilla a Methodia a život těchto sv. apoštolů sepsaný původně od dra. Bílého vydává se v Lužici jazykem srbským a v Mariboru (ve Štyrsku) jazykem slovinským, v Praze pak vyšel též v překladu německém. —

Hospodářská filiálka Olomoucká. Dne 18. t. m. bude hospodářká filiálka Olomoucká odbývati v Olomouci v místnostech k. m. sálu redutního valnou hromadu, která započne o 2. hodině odpoledne, v nížto se kromě došlých dopisů rokovati bude o následujících otázkách: 1) Jest prospěšnější, rozdělovati obecní pastviska, či nerozdělovati mezi jednotlivé občany? 2) Jak pochodí menší rolník lépe, semele-li si své obilí sám ve mlýně, neb nemá-li si je od mlynáře semleti? 3) Zasluhuje pěstování chmele povšimnutí menšího našeho rolníka? 4) Dle čehož může hospodář určovati cenu dobytka svého, pro prodej určitého? 5) Může se krajina naše již honositi tím, že hospodáři ji obývající s hnojem tak zacházejí, jak to vyžaduje a učí hospodářská věda nynější? K valné hromadě této, k nížto každý, nechť patří ku kterémukoliv okresu, přístup má, zvou se nejuctivěji všichni p. t. pání údové a přátelé hospodářství s prosbou, by sobě neobtěžovali dostaviti se k ní v počtu co nejhojněji. V Olomouci dne 4. března 1868. Ve jménu hospodářské filiálky Olomoucké. Kr. Příza, mp. předseda, prof. J. R. Demel, mp., sekretář.

Nové knihy a spisy: „Černohorci“, historickoromantická povídka od K. Herloše přeložená dra J. B. Pichlem, podruhé se vydávají nákladem Pospíšilovým. Spisy Herlošovy vůbec u nás těší nemalé oblibě. — „Zábavní povídky“ přeložené z ruského J. St. Tomíčkem vyšly nákladem Pospíšilovým. Prvý sešit obsahuje „Cestování v poštovském voze“ a pohádku „Černá slepice“ od Pogorelského, pak „Petr Petrovič Karatajco“ od Turgeněva. — „Proroctví slepého mládence, učiněné v naší milé vlasti Karlu IV., králi Českému a císaři Římskému l. P. 1362“ s dějepisnými poznamkami vyšlo nákladem kněhkupectví Em. Petříka v Nových alejích v Praze a tiskem dra E. Grégra. — „Biblioteky hlasikův řeckých a římských“ vydávané nákladem kněhtiskárny dra E. Grégra vyšel sešit třetí, v němž prof. Kvíčala pokračuje v překladu Herodotových dějin. Na důležité a vývoji našeho písemnictví nejvyhnutelné toto podniknutí upozorňujeme obecenstvo naše, doufajíce, že výtečné překlady tyto v nižádné kněharně, ať veřejné ať soukromé, scházeti nebudou. — Oblíbených zábav mysliveckých, vydávaných od Fr. Špatného vyšel druhého dílu svazeček prvý, jehož obsah jest: „Myslivec Podivín“, obrázek ze života od Fr. Pravdy; „Čekání na jelena“, podává Frd. Náhlíz Choltický, lesní písař na statcích knížete Kynského; „Diana“, od V. Švarce; „Myslivecká mluva“, „Sleziná snět pažantů“ od Václava Špatného a národní píseň z Chrudímska „Srnka“. Příspěvky těmito z větší části od myslivců samých sepsaných dán důkaz patrný, že i stav myslivecký se probouzí, spolu základ nimi položen k literatuře myslivecké. — „Názor světa“, filosofická rozprava od J. K. Zátky, vydána jest v Budějovicích. Spisovatel se staví na stanoviště monismu. — Nákladem J. L. Kobra vyšel „Malý výbor“ ze starořecké literatury podle rukopisů c. k. knihovny vysokých škol Pražských (z XIV.—XVII. stol.) sestavený od. J. J. Hanuše. Spisu tomu srdečně vítáme co novému příspěvku ne jen z dějepisu písemnictví českého, ale i k bádáním mluvnickým a dějinám osvěty a vzdělanosti praotcův našich. Cena knížky vkusně upravené jest jen za 94 kr. r. č.

Nebožtík hrabě Vojtěch Deym „Svatoboru“ odkázal 1000 zl. r. č.

Národní hospodář.

Týhodní výkaz národní banky.

Dle posledního výkazu národní banky obnášel oběh bankovek	403,473.958 zl. — kr.	
Odtáhnouli se od toho:		
státní dluh, jenž v bankovkách zplacen býti má a zbytky kupní ceny za státní statky, úhrnem 117,270.400 zl. 87 1/2 kr.		
stř. uložené 900.493 „ 26 „		
onen pohledavek banky, jenž na konci tohoto měsíce za komisionářské obstarávání hypotečních poukázek v hotovosti zplacen býti má 162.182 zl. 53 1/2 kr.		
a konečně částka za effekty 24,186.054 zl. 59 1/2 kr.		
dohromady	142,519.131 „ 26 1/2 „	
Zbývá	260,954.826 zl. 73 1/2 kr.	

Tato částka jest pojištěna:

pokladem v kovu obnášejícím . . .	105,070.750 zl. 33 kr.	
pohledavkami banky, ježto ve stříbře zplaceny býti mají za	42,000.000 „ — „	
zakoupenými směnkami v ceně . . .	55,435.233 „ 25 „	
půjčkami v hotovosti v částce . . .	50,213.200 „ — „	
skoupenými kupony vyvazovacích obligací	81.455 „ 17 „	
20 miliony vyplacených zástavních listin po 66 2/3 %	13,393.333 „ 33 „	
dohromady	266,134.172 zl. 8 kr.	

Porovnáme-li tento výkaz s výkazem minulého týdnu shledáme, že se oběh bankovek zmenšil o 390.000 zl.

Olomúcké obilní ceny.

Dolno-rakouská měřice pšenice 5 zl. 13 kr., žito či rýž 3 zl. 11 kr., ječmen 2 zl. 46 kr., oves 1 zl. 58 kr., proso 2 zl. 91 kr., hrách — zl. — kr., čočka — zl. — kr., vika 2 zl. 60 kr., konopí semeno 4 zl. 70 kr.. lněné semeno — zl. — kr., mák 10 zl. 36 kr., centnýř sena 1 zl. 80 kr., kopa slámy — zl. — kr.

Průměrné trhové ceny obilní.

(V rak. čísle.)

	Pšenice.	Žita.	Ječmena.	Ovsa.
	zl. kr.	zl. kr.	zl. kr.	zl. kr.
Ve Viškově dne 7. března:	4 - 93,	2 - 72,	2 - 35,	1 - 58
v Přerově „ 6. „	4 - 94,	2 - 94,	2 - 42,	1 - 60
v Šenberku „ 7. „	5 - 35,	3 - 26,	2 - 66,	1 - 49
v Hustopeči „ 5. „	4 - 26,	3 - 9,	2 - 14,	1 - 53
v Tišnově „ 2. „	4 - 50,	2 - 70,	2 - 20,	1 - 25
v Brně „ 6. „	4 - 83,	3 - 14,	2 - 31,	1 - 54

Úřední oznamovatel.

Konkursy. Tři učitelská místa na nově zřízené šestitřídné horní reálce v Pančově ve Voj. Hranici. Žádosti ať se zadají do 15. června r. 1863 k c. k. brigadnímu velitelství pohraničnému v Pančově.

Uprázněno místo poštovského expeditora v Olšanech u Prostějova, služné 120 zl., paušál 30 zl., kauce 200 zl., žádosti do 31. března poštovskému ředitelství v Brně — místo sluhy u c. k. zemského soudu v Opavě, služné 226 zl. 80 kr., žádosti do 4 neděl k presidiu onoho soudu.

Ofert do 23. března t. r. k slavné c. k. mor. sl. finanční direkci na všecek potřebný oděv pro služebnictvo téže direkce jakož i úřadův a pokladnic finanční direkci podřízených.

Příští tahy losů.

Losy knížete Palffy-ho budou taženy dne 15. března 1863. Hlavní výhra obnáší 52.500 zl. r. č.

Losy úvěrního ústavu taženy budou taženy dne 1. dubna 1863. Hlavní výhra bude obnášeti dohromady 260.000 zl. r. č. a sice: první 200.000 zl,, druhá 40.000 zl. třetí 20.000 zl. r. č.

Zemřelé od 5. až do 9. března.

Slečna Marie Friedl, dcéra c. k. rady zemského soudu v městě čís. 286, 21. let stará, na zanícení plíc. Fan Jindřich Frohaska, žák vyšší reálky, na starém Brně čís. 16, 15 let stár, na typhus. Maria Král, nádennice na křížácké ulici čís. 7—8, 26. let stará, na plíční tuberkuly. Fan Václav Knotek, pilnikář v městě čís. 258, 45 let stár, na tuberkuly. Paní Karolina Thavon, vdova po úředníkovy na starém Brně, čís. 96, 57 let stará, ochrnutí mozku. Karolina Pvacht, nádennice oa velké nové ulici čís. 72, 30 let stará, na souchotě. Faní Ema Beran, manželka obuvnického mistra na Josefově čís. 21, 61 let stará, na průjem. Fan Josef Milaczik, sluha při hase v městě čís. 201, 56 let stár, na tuberkuly.

Zprávy z Vídeňské bursy od 9. března 1863.

Státní dluh.	
5 % rak. č.	69. 50
5 „ Národní půjčka	81. 70
5 „ Lit. B.	97.—
5 „ Lombard.-Benát. . . .	103.50
5 „ Metaliky	75.25
4 1/2 „ „	65.50
4 „ „	58.—
3 „ „	43.50
2 1/2 „ „	37.75
1 „ „	—.—
2 1/2 „ Banko	54.—
Komské důchodní listky . . .	16.75
Slosovatelné od r. 1839 . . .	154.—
„ v pětinách . . .	149.—
Slosovatelné od r. 1854 . . .	92.50
„ od r. 1860 . . .	94.10
„ v pětinách . . .	95.30
5% Vyvazovací oblig.	
Dolnorakouské	87.75
Hornorakouské	84.—
České	86.—
Moravské	87.25
Štýrské	87.75
Krajinské	86.—
Uherské	74.—
Temeš.-Ban., Chorv. a Slav. .	74.50
Sedmihradské	72.—
Haličské	73.25
Bukovinské	71.75
Prioritní obligace.	
5% Jižní dráha	121.75
5 „ Severní dráha	90.25
5% Hlohnická dráha	81.—
5 „ Spol. pro paroplavbu . . .	91.—
5 „ Západní dráha	97.—
Státní dráha po 275 kr. . . .	128.—
Listy zástavné.	
6leté	104.75
10leté	100.—
Slosovatelné	90.—
„ v rak. č.	86.10
Acie.	
Úvěrního ústavu	217.80
Národního banku	648.—
Eskompt spol.	809.—
Lloydu	238.—
Spol. pro paroplav. na Dunaji .	434.—
Peštského řetěz. mostu	400.—
Vídeňsk. parn. mlýna	385.—
Severní dráhy	189.80
Státní dráhy	235.—
Pardub.-Liberecké dráhy . . .	130.25
Západní dráhy	153.50
Česká západní dráha	166.25
Potisské dráhy	147.—
Haličské dráhy	216.50
Hradecko-Kšlachské dráhy . .	157.—
Losy.	
Úvěrního ústavu po 100 zl. . .	135.70
Spol. pro paroplavbu na Dunaji po 100 zl.	99.50
Tersiské po 100 zl.	122.—
Esterházské po 40 zl.	97.—
Salmské po 40 zl.	37.50
Palffské po 40 zl.	39.—
Clarské po 49 zl.	36.75
St. Genoiské po 40 zl.	36.75
Peštské po 40 zl.	36.—
Windischgrätzské po 20 zl. . .	21.50
Waldsteinské po 20 zl.	23.50
Keglevičské po 10 zl.	16.75
Kurs zlatých mincí.	
Koruna	15.83
Cís. minc. dukáty	5.48
Ražené dukáty	5.48
Napoleondor	9.22
Souveraindor	15.90
Ruský imperial	9.45
Pruský Fridrichdor	9.68
Anglický Sovereigen	11.59
Pruské poklad. poukázky . . .	1.71 1/2
Stříbro	114.75
Kupony národní půjčky . . .	114.75
Směnky.	
Augsburk za 100 zl. jihon. č. .	97.30
Berlin za 100 zl. tolarů . . .	—.—
Frankfurt za 100 zl. něm. č. . .	97.40
Hamburk za 100 m. b.	86.90
Londýn za 10 lib. šterl. . . .	115.20
Milán za 100 zl. r. č.	—.—
Paříž za 100 franků	45.60
(Po 31 dnech.)	
Bukarešt za 100 val. p. . . .	—.—
Cařihrad za 100 p.	—.—
Směn diskonto	5. 5
Bank. diskonto na směnky . .	5%

Nakladatel: František Uman. — Rychlotiskem Viléma Foustky v Brně.